

ชื่อเรื่อง : การประเมินผลการติดตามการใช้อยาแก้ปวดในผู้ป่วยระยะท้าย โดยการให้บริการเภสัช

กรรมทางไกล (Telepharmacy) ในโรงพยาบาลชุมชนขนาดใหญ่

ผู้วิจัย : นิสารัตน์ สุระมาศ งานเภสัชกรรม โรงพยาบาลพยุหะคีรี จ.มหาสารคาม

ผู้นำเสนอผลงาน : นิสารัตน์ สุระมาศ

สถานที่ติดต่อกลับ : เบอร์โทร 086-2267135 e-mail : nisarat_pd@hotmail.com

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ : ผู้ป่วยระยะสุดท้ายจำเป็นต้องได้รับยาบรรเทาปวดกลุ่มโอปิออยด์ โดยเฉพาะยาแก้ปวด ซึ่งถือเป็นยาหลักที่ใช้บรรเทาอาการปวด และจำเป็นต้องได้รับการปรับขนาดยาเพื่อควบคุมอาการปวด ลดความทรมานในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งผลจากการใช้ยาแก้ปวดนี้ก็จะพบอาการไม่พึงประสงค์จากยานี้ได้บ่อยครั้ง และจำเป็นต้องได้รับการจัดการอาการข้างเคียงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับยาในขนาดที่เหมาะสม ได้ผลและปลอดภัย การให้บริการเภสัชกรรมทางไกล (Telepharmacy) เป็นการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการช่วยติดตามการให้ยา ให้คำแนะนำด้านยาที่สะดวก รวดเร็ว เพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลปัญหาของผู้ป่วยและสามารถจัดการแก้ไขปัญหาก็พบได้ อย่างทันเวลา โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาแก้ปวด ประเมินผล การติดตามการให้ยาแก้ปวดโดยการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล และลดจำนวนยาเหลือค้างกับผู้ป่วย

วิธีการศึกษา : เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผล(Evaluation Research) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นผู้ป่วยระยะท้ายประเภทผู้ป่วยนอกและได้รับยาแก้ปวดทุกรูป แบบอย่างน้อย 1 ชนิดจากโรงพยาบาลพยุหะคีรี ในช่วงวันที่ 1 ม.ค. – 30 เม.ย. 67 เป็น ระยะเวลา 4 เดือน จำนวน 34 ราย เภสัชกรติดตามสอบถามการใช้ยาแก้ปวดผ่านบริการเภสัชกรรม ทางไกล ได้แก่ ไลน์ ไลน์คอล โทรศัพท์ ช่องทางใดช่องทางหนึ่ง หรือมากกว่า 1 ช่องทาง หลังจาก ผู้ป่วยได้รับยาจากโรงพยาบาลไปแล้ว 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้ป่วยหรือผู้ดูแลจะใช้แบบฟอร์มการติดตามการ ให้ยาระหว่างการกินยาประจำวันทั้งเวลาที่รับประทานยาบรรเทาอาการปวดหลัก(Background pain) และบรรเทาอาการปวดประจำ (Breakthrough pain) ซึ่งแบบฟอร์มผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากสมุด บันทึกรักษาของศูนย์การุณรักษ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ

ผลการศึกษา ผลการติดตามการให้ยาแก้ปวดในผู้ป่วยระยะท้ายที่เป็นกลุ่มผู้ป่วยนอก ใน โรงพยาบาลพยุหะคีรี พบว่า ผู้ป่วยเป็นเพศชาย 19 ราย เพศหญิง 15 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็น โรคมะเร็งลำไส้ มากที่สุด 15 ราย รองลงมาเป็นมะเร็งปอด 12 ราย ผู้ป่วยได้รับยาในขนาดที่ เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 87 และมีผู้ป่วยที่ได้รับการปรับขนาดยาขึ้น จำนวน 13 ราย โดยยาที่ต้องปรับ ขนาดยาขึ้นคือยา Morphine SR 10 mg พบผู้ป่วยเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการให้ยา จำนวน 24 ราย โดยพบอาการท้องผูก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71 รองลงมาเป็นอาการง่วงซึม พบและแก้ไข ปัญหาผู้ป่วยได้รับยาซ้ำซ้อน จำนวน 6 ราย โดยยาที่ผู้ป่วยได้รับซ้ำซ้อนคือยา Tramadol และสามารถลดจำนวนยาเหลือค้างกับผู้ป่วย มูลค่ายา คิดเป็น 11,375 บาท โดยยาที่เก็บคืนได้มากที่สุด

ค็อยา Morphine SR 10 mg ส่วนการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล พบว่ามีการใช้ช่องทางโทรศัพท์ จำนวน 35 ครั้ง รองลงมาคือ ไลน์ จำนวน 20 ครั้ง

อภิปราย สรุปและข้อเสนอแนะ การติดตามการใช้ยามอร์ฟินในผู้ป่วยระยะท้ายด้วยการให้บริการเภสัชกรรมทางไกล ทำให้ผู้ป่วยได้รับยาในการขนาดที่ควรได้รับและมีประสิทธิภาพในการระงับความปวดได้อย่างทันเวลา ไม่ต้องรอจนถึงวันนัดเพื่อปรับขนาดยา ช่วยค้นหาปัญหา แก้อาการและจัดการการเกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยามอร์ฟิน รวมถึงรับทราบปัญหาจากอาการอื่นๆที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้ ลดปัญหาการได้รับยาซ้ำซ้อน และลดจำนวนยาเหลือค้างกับผู้ป่วย โดยนำยาที่เหลือกลับเข้ามาคืนสู่ระบบในโรงพยาบาล ทั้งนี้การใช้บริการเภสัชกรรมทางไกลเป็นช่องทางในการสื่อสารและติดตามการใช้ยาของผู้ป่วยที่สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย ได้ข้อมูลปัญหาเชิงลึกและอธิบายแนะนำด้านยาที่ละเอียด โดยผู้ดูแลผู้ป่วย มีส่วนร่วมและมีบทบาทเป็นอย่างมากในการเฝ้าระวังและติดตามการใช้ยาของผู้ป่วย และควรส่งเสริมทีมเยี่ยมบ้านและเครือข่ายสุขภาพที่อยู่ในชุมชน พัฒนาศักยภาพและทักษะการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

ศรีเวียง ไพโรจน์กุล. (2558). **การประเมินและการจัดการอาการปวด**. คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุธาร จันทะวงศ์. (2559). **Essential drug in palliative care**. คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุณี เลิศสินอุดม และคณะ. (2565) การออกแบบระบบบริการเภสัชกรรมทางไกลในยุคปกติวิถีใหม่
ของโรงพยาบาลและร้านยาในเขตสุขภาพที่ 7; สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต].
[เข้าถึงเมื่อ 1 ต.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก :

<https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/5496>